

Panorama B.V.D. 2e halfjaar 1960.

Algemeen deel.

Buitenlandse bezoekers.

De Directeur van het Security Bureau van de NAVO bracht een kort bezoek, waarbij het Cosmic archief van Buitenlandse Zaken werd geïnspecteerd en een informatief bezoek gebracht werd aan het Shape Air Defense Technical Centre. Nadien hebben nog een tweetal officieren van de contra-inlichtingen staf van Shape een oriënterend bezoek aan de B.V.D. en eveneens genoemd Centrum gebracht.

Verder werden ontvangen het hoofd van de kortgeleden zelfstandig geworden Luxemburgse Inlichtingendienst en het hoofd van de Zwitserse Federale Politie. In het programma voor een tweetal hogere ambtenaren van het Bundesministerium des Innern en van het Ministerium des Innern van Nordrhein-Westfalen, die een bezoek aan Nederland brachten voor bestudering van de politie-organisatie hier te lande, werd ook een bezoek aan de dienst ingelast, waarbij uiteenzettingen gegeven werden over de taak en de verhoudingen tot de organen van politie.

De nodige voorlichting werd ook nog gegeven aan een instructeur van de afdeling Opleiding van het Bundesamt für Verfassungsschutz te Keulen.

Heelsumconferenties. In september werden de gebruikelijke Heelsumconferenties gehouden.

Aan de eerste werd deelgenomen door leidende functionarissen van Rijks- en Gemeente Politie alsmede door Officieren van de inlichtingendiensten van de Strijdkrachten en ambtenaren van het Kabinet van de Commissarissen der Koningin van een tweetal provincies.

Aan de tweede werd deelgenomen door de beveiligingsinspecteurs van de grootste bedrijven, beveiligingsfunctionarissen van een aantal kleinere bedrijven en instellingen en door enkele beveiligingsambtenaren van departementen.

De voor beide categorieën behandelde onderwerpen hadden betrekking op het communisme en op spionage.

Commissie Organisatie in Buitengewone Omstandigheden. (C.O.B.O.) Deze Commissie is destijds door de Dienstleiding ingesteld met als taak: het beramen van maatregelen voor een goede functionering van de B.V.D. ingeval van oorlog of oorlogsgevaar.

Zij was sedert 1956 niet meer bijeengekomen, maar heeft in verslagperiode haar werkzaamheden kunnen hervatten, nadat de beschikking was verkregen over enkele principiële uitspraken omtrent de positie van de dienst in oorlogstijd. Ook de verhuizing van de Dienst naar een nieuw modern gebouw gaf een

geheel ander aspekt aan de in behandeling genomen vraagstukken, bijv. op het gebied van de verbindingen en de Bedrijfszelfbescherming. Tenslotte diende te worden gewacht tot de B.V.A., die als secretaris fungeert, ingewerkt was.

Bijzondere Commissie voor het Personenverkeer van de Benelux Economische Unie. De hoofdamtenaar van deze Dienst, die namens het Departement van Binnenlandse Zaken zitting heeft in deze Commissie, woonde regelmatig de bijeenkomsten bij, welke thans nog ongeveer om de zes weken plaats vinden. De afdeling O.O. en V. wordt geïnformeerd gehouden door toezending van de agenda en de officiële verslagen van de vergaderingen.

Ontrent de door de Commissie in 1960 ontwikkelde activiteit werd ook bij afzonderlijk schrijven rapport uitgebracht.

Een belangrijk punt voor de Dienst was de regeling van de deelneming aan het vrije verkeer in de Benelux door geaccrediteerde I.J.G.diplomaten. Op basis van het reciprociteitsbeginsel is thans een voor alle drie landen geldende uniforme soneregeling opgesteld, welke binnenkort bij circulaire aan de betreffende diplomatieke missies bekend zal worden gemaakt.

Nederland had reeds een dergelijke regeling, welke nu voor de drie landen gelijk getrokken zal worden. De gezamenlijke regeling, welke alleen zal gelden voor de leden van de Russische en Roemeense vertegenwoordigingen, met voor Nederland de uitbreiding tot het Chinese diplomatiek personeel, is een klein winstpunt op het gebied van de overigens ook voor de I.J.G.landen en hun vertegenwoordigers geldend geworden liberalisatie van het personenverkeer binnen de Beneluxgrenzen.

Extremisme in Nederland.

De CPN.

Internationale bijeenkomst. De meningsverschillen tussen de communistische partijen van de Sowjet-Unie en China hebben op alle communistische partijen een diepe indruk gemaakt. Het lijkt waarschijnlijk dat de in november te Moskou gehouden conferentie een verdere stap is geweest in de decentralisatie van het communisme. Welke pluriformiteit daaruit op den duur zal voortkomen is nog niet te voorspellen. Voorshands kan worden gerekend op een versterking van de regionale contacten tussen de partijen. Zowel over de gehouden bijeenkomst als over de houding van de CPN-delegatie werden goede informatie verkregen, die aan binnen- en buitenlandse relaties werden verstrekt.

In juli 1960 voltooide de eerste groep van vier Nederlandse communisten hun politieke scholing aan de Hogere Partijschool in Moskou. Zij werden sindsdien in de partij aan het werk gezet. Inmiddels vertrokken vijf anderen voor een soortgelijke scholing van een jaar.

Door verdere uitbreiding met enkele hoogwaardige bronnen kon de ontwikkeling in de leiding van de CPN beter worden gevolgd. Dit geldt in het bijzonder voor de plannen van de par-

tij op het gebied van de vakbeweging. Door de voortgezette wering van communisten uit het NVV

is de verwarring en ontbinding in het communistisch kamp verder voortgeschreden. De nieuwe bronnen hebben veel tijd en aandacht gevraagd zowel van de acquisitie als van de bewerking.

De ANJV-groep van 3 personen die gedurende 1 jaar politiek werd geschoold aan de Wilhelm Pieck Schule in O.-Duitsland keerde kort voor Kerstmis terug. Deze scholing wordt nu een nieuwe groep in 1961 voortgezet. De activiteiten van het ANJV werden in hoofdzaak gericht op anti-atombomasties. Dit zelfde kan gezegd worden van allerlei andere mantelorganisaties. De CPN stelt aan allen de Engelse situatie ten voorbeeld waarin de Labour Party "gedwongen" werd om zich van de atoombewapening af te keren.

De SWP onderhoudt steeds intensievere contacten met Joegoslavische instanties. Zowel met de Joegoslavische vertegenwoordiging hier te lande als met functionarissen in Joegoslavië werden een aantal gesprekken gevoerd.

Onder invloed hiervan is te verwachten dat het uit te geven Internationaal Kontakt Bulletin een titoïstisch karakter zal dragen.

Tussen PSP en SWP-kringen bestaan allerlei onofficiële contacten, zodat van een toenemende wederzijdse beïnvloeding kan worden gesproken.

De oude EVC zag zijn financiële basis voorlopig veilig gesteld door de verkoop van het pand Vondelstraat te Amsterdam. Van de organisatie gaat weinig werkkracht uit.

De registratie van communistisch gezinden blijft veel arbeid vragen. Ten einde ongewenst gebruik van laagwaardige gegevens verder tegen te gaan werd het vraagstuk van de evaluatie van gegevens opnieuw in beschouwing genomen. De voorlopige conclusies moeten nog nader worden uitgewerkt in overleg met de politieverbindingen en de militaire inlichtingendiensten.

Over een aantal onderwerpen werden speciale rapportages verzorgd, o.m.

Een rapport voor het Special Committee van de NATO over de de Internationale (Trotskisten).

Een studie over het anarchisme ten behoeve van de politieverbindingen.

Daarnaast werden een aantal uitgaven "periodiek" hersien.

De totale werkhoeveelheid nam in de verslagperiode merkbaar toe. Dit kan enerzijds worden toegeschreven aan de verkregen nieuwe bronnen en anderzijds aan de opmerkelijke gebeurtenissen in het internationale communisme. De gelijktijdige opleiding van verscheidene nieuwe mannelijke en vrouwelijke medewerkers vergde een grote inspanning van het personeel in deze sector.

Contra-espionage.

Een streven van de Russische inlichtingendienst om het contact met niet-communistische parlementairen en andere vooraanstaande Nederlanders te intensiveren, kwam in de afgelopen verslagperiode duidelijk naar voren.

Heeft dit contact enerzijds ten doel medewerking van Nederlandse parlementairen te verkrijgen bij de voorbereiding van een bezoek van een parlementaire missie aan de S.U., anderzijds worden deze contacten uiteraard benut om informatie te verkrijgen omtrent - o.g. invloed uit te oefenen bij - de behandeling in de Staten-Generaal van vraagstukken van Regeringsbeleid, liggende in de speciale interesses-sfeer der S. zoals het beleid t.a.v. Nieuw-Guinea, de opslag van atoomwapens, de E.E.G. etc.

Een bezoek van een Nederlandse journalisten-delegatie aan de S.U., gelijk ook medio 1956 plaats vond, is in voorbereiding, terwijl daarnaast voortdurend stappen worden ondernomen van Sovjet-zijde om tot een grotere uitwisseling op cultureel terrein te komen, waarbij een cultureel akkoord, zoals reeds tussen de S.U. en een aantal andere Westeuropese landen gesloten is, uiteraard einddoel is.

In verband met het bovenstaande kan worden vermeld, dat het contact met de parlementaire kringen en journalisten vrijwel uitsluitend wordt onderhouden door inlichtingenofficiers welke onder diplomatieke dekking bij de Sovjet-Russische Ambassade in Den Haag werkzaam zijn. Dit wijst er duidelijk op hoezeer dit contact naast het propagandaelement tevens het verkrijgen van informatie over ons land moet dienen.

De uitbreiding van het aantal contacten hetwelk de nauwkeurige aandacht van de dienst vraagt, maakt controle daarop steeds moeilijker, waarbij - gezien het feit, dat wij hier te maken hebben met ervaren inlichtingenofficiers, die voor een deel reeds vrij lang in ons land verblijven - de volgmethode in velerlei opzicht niet adequaat moet worden geacht. Dit brengt mede, dat nog sterker dan vroeger de behoefte wordt gevoeld naar informanten in die kringen, waarvoor de Sovjetverteenwoordiging belangstelling heeft. Hierbij doet zich de moeilijkheid voor, dat juist in deze kringen informanten moeilijk te krijgen zijn.

De Satellietlanden: Het reizigersverkeer tussen deze landen en Nederland nam toe. Opmerkelijk was de stijging van de

aantal bezoeken , dat door Hongaren gebracht werd aan h.t.l. vertoevende gevluchte landgenoten; tot voor kort werd hiervoor van Hongaarse zijde geen toestemming verleend.

Speciale aandacht moest ook besteed worden aan Poolse emigranten, die voor familiebezoek naar hun vaderland reizen. Er zijn n.l. indicaties, dat de Poolse inlichtingendienst contact met dit soort bezoekers tracht op te nemen.

Veel onderzoeken werden ingesteld naar personen, die min of meer regelmatig Oost-Duitsland bezochten.

De activiteit van de Oostduitse inlichtingendiensten, hoewel in de eerste plaats op West-Duitsland gericht, heeft uitlopers naar Nederland, waardoor uitgebreide onderzoeken nodig waren, in nauwe samenwerking met de betrokken buitenlandse diensten.

Hoewel het in Duitsland tegen de Bundestagabgeordnete lopende onderzoek nog niet afgesloten is, werd reeds geconstateerd, dat een deel van het door geleverde materiaal via ons land naar Praag verzonden is. Een onderzoek naar de bewegingen van de Tsjechische agenten en hun koeriers in Nederland is nog gaande.

Eveneens is een onderzoek gaande naar een in Nederland wonende Poolse emigrant, die door een in Parijs gewoond hebbende landgenoot, als medewerker van de Poolse inlichtingendienst werd aangewezen.

Door het toenemende contact met bevriende buitenlandse diensten nam het aantal zaken, dat ons ter kennis werd gebracht, toe.

Bestudering van de in ruime mate uit het buitenland ontvangen overzichten en studierapporten is tijdrovend, doch moet als essentieel worden beschouwd.

Het aantal uitgebreide persoonsonderzoeken voor intern gebruik van deze sector bedroeg in de tweede helft van 1960 304, terwijl 32 volgasties plaatsvonden.

Zoals hierboven reeds vermeld, is gebleken dat het volgen van deskundig opgeleid personeel van Oosteuropese inlichtingendiensten met het doel gegevens te verkrijgen over clandestiene ontmoetingen, weinig resultaat boekt. Getracht wordt daarom de volgmethode te verbeteren, waartoe o.a. op bescheiden schaal een uitwisseling tussen personeel van de volgploeg en bureaupersoneel plaatsvindt met het doel de volgers meer achtergrondkennis te geven.

De Koninklijke Marechaussee berichtte de grenspassage van 132 personen , benevens de grenspassage van 2185 houders van diplomatieke paspoorten van staten met een communistisch regime. Van deze laatsten is slechts een klein gedeelte als diplomaat in Nederland geaccrediteerd. Vele houders van diplomatieke paspoorten kwamen voor zakelijke en andere besprekingen naar Nederland.

Liberalisatie van het grensverkeer met België brengt, zoals reeds eerder vermeld werd uit veiligheids oogpunt vele bezwaren mede. De uitwisseling van gegevens tussen de veiligheidsdiensten der drie Benelux-landen verloopt nog niet naar wens. Ook is gebleken dat gebeurtenissen als de jongste sta-

kingen in België, de Belgische "Veiligheid van de Staat" zó overbelasten, dat het noodzakelijke contact met onze dienst hierdoor in het gedrang kwam.

Gebleden is dat onze tegenstanders weten, dat de liberalisatie hen voordeel biedt en dat ze niet aarzelen hiervan gebruik te maken.

Met de vertaling en de bestudering van de grote hoeveelheid stukken, die bij de arrestatie van de verdachten in de zaak der illegale hulpverlening aan de Algerijnse opstandelingen in beslag werd genomen, is voortgegaan.

Een aanvang werd gemaakt met het onderzoek naar de bron die gegevens over de gang van zaken op het Laboratorium van Massaspectrografie zou verstrekken t.b.v. de communistische agitatie contra professor.

In de tweede helft van 1960 werd wederom speciale aandacht besteed aan inlichtingenactiviteiten tegen Nederlandse Vertegenwoordigingen.

Daarnaast werd bijzondere aandacht besteed aan de voorlichting van - en het verslag uitbrengen door - het personeel van de buitenlandse dienst i.c. het personeel dat verbonden is of zal worden aan posten gelegen achter het IJzeren Gordijn.

Als onmiskenbaar feit blijft, dat de inlichtingendiensten van de dictatoriaal bestuurde landen over zoveel mogelijkheden beschikken, dat zij bijna vrij spel hebben bij het ontwikkelen van hun activiteiten tegen de in hun land gevestigde westerse vertegenwoordigingen.

Beveiliging.

Algemeen. Overleg werd gepleegd met de Ministeries van Justitie en van Buitenlandse Zaken om tot een antecedenten onderzoek voor de Europese ambtenaren, speciaal die van Euratom, te geraken.

De toenemende invoer van vreemde arbeiders omtrent wier politieke instelling niets bekend is, maakte het nodig bedrijven die van vitaal belang zijn in het kader van de algemene verdedigingsvoorbereiding te waarschuwen voor de consequenties die aan de in dienstneming van deze vreemdelingen kunnen zijn verbonden. In overleg met Economische Zaken en Sociale Zaken werden enige maatregelen genomen die beogen tewerkstelling van vreemde arbeiders in dergelijke bedrijven zoveel mogelijk te voorkomen.

Een regeling voor de hantering van de gegevens uit de bezettingsjaren 1940-1945 werd uitgewerkt en ingediend bij het Ministerie. Via het Ministerie werd het Ministerie van Justitie benaderd om zich mede akkoord te verklaren waarna doorzending naar de Rijkspolitie zou kunnen volgen.

In verband met de ervaringen getrokken uit verschillende veiligheids-incidenten werd in overleg met het Ministerie van Buitenlandse Zaken besloten de nieuwe secretaressen van dit Ministerie in den vervolge steeds uitgebreid te antecederen.

Het overleg met de juridische afdeling van het Ministerie over het ontwerp-beveiligings voorschrift overheidsgeheimen werd voortgezet.

Het informeel overleg met de militaire veiligheidsdiensten vond normaal voortgang.

Een hoofdamtenaar volgt de lange cursus van het Defensie Studie Centrum; een veiligheidsambtenaar volgde de cursus instructie-techniek.

Gebieden van beveiliging. De voorgenomen Cosmic/Nato inspecties werden gehouden waardoor het programma voor dit jaar werd afgewerkt.

In overleg met het Technisch Centrum voor de Luchtverdediging (het SADTC) werd een nieuwe uitwerking van de beveiligingsverantwoordelijkheid en van de verschillende taken daarbij gemaakt, welke zeer bevredigend lijkt.

De bezoeken ter opnemng van de stand der beveiliging bij de provinciale overheid hebben al wel aangetoond, dat er op het gebied van de beveiliging der gerubriceerde gegevens diverse maatregelen zullen zijn voor te stellen. De eerste bezoeken hebben gediend ter verkrijging van een inventaris.

Bij Fokker werden de voor de bouw van de "Starfighter" nodige beveiligingsmaatregelen ingevoerd.

Met de installatie van de Staf Civiele Verdediging is ook de beveiliging van dit bureau ter hand genomen.

Beveiligingspraktijk. Een verhandeling over de afsluitbaarheid van stalen kasten en bijzonderheden over enkele eenvoudige middelen ter verhoging daarvan werd als aanvulling op de publicatie "Wenken voor de Bedrijfsbeveiliging" uitgegeven.

De in het vorige verslag vermelde alarm-installatie voldoet aan de verwachtingen.

Enkele moeilijke gevallen, waarbij door de directie tot ontslag van personeel op grond van politieke instelling of mogelijke chanteerbaarheid werd overgegaan, deden zich voor bij bedrijven waar ten behoeve van Marine-opdrachten wordt beveiligd.

Inwendige veiligheid. In een gesprek bij de P.T.T. bleek dat duidelijke voortgang wordt gemaakt met de beveiliging op basis van het voor deze instelling opgemaakte beveiligingsplan.

Van de afd. Politie werd vernomen, dat het voor de N.S. opgestelde beveiligingsplan thans mede gediend heeft als basis voor het voor de N.S. uitgewerkte bewakingsplan.

Voor de Nutsbedrijven werd door twee werkgroepen een voorstel uitgewerkt waarin de vitale bedrijven, die bewaking en beveiliging zullen moeten invoeren, gekozen werden en richtlijnen voor de invoering van de beveiliging en bewaking werden aanvaard. De voorstellen moeten nog worden bekrachtigd.

Het contact met Economische Zaken, Landbouw en Sociale Zaken om tot beveiliging en de daarbij nodige bewaking van de door deze Ministeries te selecteren vitale bedrijven te komen, werd voortgezet.

Met Scheepvaart werd een oriënterende bespreking over de beveiliging van de Rijnvacuatie gehouden.

Visa en emigratie. Overleg werd gevoerd met Buitenlandse Zaken en Sociale Zaken over wijziging in het doorgeefbeleid voor emigratie en visumaanvragen. Overeenkomst werd bereikt, dat alhoewel uiteindelijk gestreefd zal worden naar een zelfde regeling als voor de West van kracht is, voorlopig op basis van de verjaringsregeling zal moeten worden gewerkt. De definitieve voorstellen zullen eerstdaags ter kennis van de betrokken Ministers worden gebracht.

Het aantal klachtzaken bleef beperkt; één ervan, waarin de pers genoemd was, gaf aanleiding tot een verzoek bij Buitenlandse Zaken om de belangen van de betrokken familie bij de verantwoordelijke autoriteiten van het land in kwestie te bepleiten.

Chinezen e.a.

In verband met de te verwachten toename van de vertaalwerkzaamheden in de naaste toekomst werd veel aandacht besteed aan de scholing en uitbouw van de staf van vertalers. Het laat zich aanzien, dat de drie ambtenaren, die elders een taalopleiding ontvangen, binnen afzienbare tijd voor het verrichten van "middelbaar" vertaalwerk kunnen worden ingezet.

In de verslagperiode werden maatregelen getroffen om de daarvoor in aanmerking komende afdelingen van de B.V.D. regelmatig kennis te doen nemen van belangrijke resultaten van het werk in deze sector.

Mede in verband met het feit, dat de voor waarneming in aanmerking komende activiteiten zich steeds meer tot over onze grenzen uitstrekken, werden met de dienst van het betrokken nabuurland besprekingen gevoerd, die in de toekomst zullen leiden tot een meer intensieve samenwerking bij de bestrijding van de activiteiten die zich van een subversieve kant doen kennen.

De op de Indonesiërs h.t.l. gerichte werkzaamheden brokelden als gevolg van het nog steeds slinkende aantal van deze groep, verder af. Daartegenover eisten de in Nederland verblijvende West-Indiërs, vanwege de toenemende invloed van een groep van links georiënteerden onder hen, steeds meer aandacht op.

Op 1 september werd de leiding van de betrokken sectie overgenomen door een vaste kracht in dienst van de B.V.D. Verwacht wordt, dat de hierdoor verzekerde continuïteit in de leiding uiteindelijk het werk ten goede zal komen, ook in die zin, dat het werk in deze sector meer geïntegreerd kan geraken in dat van de dienst. Op het gebied van de samenwerking met de afdeling van het communisme is bereids een zeer goede verstandhouding bereikt. De bekend geworden resultaten van de Moskou-conferentie hebben niet weinig tot dit samenspel bijgedragen teneinde te verzekeren, dat onze dienst op dit gebied geïnformeerd zou kunnen blijven.

Centrale documentatie.

Algemeen. Een 8-tal medewerkers verliet gedurende dit semester de afdeling, gedeeltelijk wegens overplaatsing naar een andere afdeling, gedeeltelijk wegens ontslag op eigen verzoek. Hiertegenover traden 11 nieuwe krachten in dienst.

Een medewerker slaagde voor het examen Archiefverzorging II, een drietal medewerkers volgde met succes de basiscursus bij de afdeling KO, terwijl een der hogere middelbare ambtenaren met blijvend succes zijn studie aan de cursus voor de hogere bestuursdienst voortzette.

Door een zestal nieuwe, voor andere afdelingen bestemde, ambtenaren werd een stage bij deze afdeling gelopen, ieder van een week, waardoor zij gelegenheid kregen zich ook van de ze sector in de dienst een beeld te vormen.

Besoeken. Verschillende politie-ambtenaren werden ook gedurende dit semester ontvangen. Onder hen bevonden zich ambtenaren, die voor de dienst in respectievelijk Ned. Nw.-Guinea en de Nederlandse Antillen bestemd waren.

Werkzaamheden. Meerdere malen werden, op hunnerzijds verzoek, adviezen op administratief/documentair gebied verstrekt aan politie instanties, die hierdoor de eigen interne administratieve organisatie hoopten te kunnen verbeteren.

Reeds geruime tijd geleden werd een der ambtenaren van deze afdeling, die in dit opzicht gespecialiseerd is, belast met werkzaamheden, die ten doel hebben verschillende afdelingsarchieven te coördineren met het centrale archief van de dienst. Ook gedurende dit semester werd een dergelijke coördinatie tot stand gebracht en wel bij een tweetal dienstonderdelen.

De saneringswerkzaamheden, verband houdende met de voorgenomen vernietiging van stukken volgens de, van de Minister van Binnenlandse Zaken verkregen, richtlijnen, hadden regelmatig voortgang, zodat gehoopt wordt in januari 1961 te kunnen aanvangen met de daadwerkelijke vernietiging van een behoorlijke hoeveelheid archiefmateriaal.

Gedurende verslagperiode werden 23.694 stukken geregistreerd tegen 23.131 gedurende het 1e halfjaar 1960.

Uit de bibliotheek werden 1.175 boeken en tijdschriften geleend tegen 1.288 in het 1e halfjaar 1960, terwijl het aantal door de bibliotheek verstrekte inlichtingen thans 419 bedroeg tegen 452 gedurende vorige verslagperiode.

Opleiding, voorlichting en studie.

Opleiding. Behalve de gebruikelijke cursussen voor personeel van de B.V.D. en zijn verbindingen, werden een aantal bijzondere cursussen gehouden, waarvan enkele een voortgezet karakter droegen.

Van deze bijzondere cursussen moet genoemd worden de reeks van voordrachten welke meer speciaal op het gebied van de contra-spionage werden gehouden met het doel de betreffende ambtenaren, de contactambtenaren tezamen met de bewerkende ambtenaren, vertrouwd te doen maken met verschillende belangrijke aspecten van dit onderwerp waaromtrent veelal de gelegenheid en de tijd voor verdieping ontbreken.

Vermeerdering van achtergrondkennis op het gebied van het communisme stond voor bij de bijzondere cursussen gehouden voor het operationeel personeel van I.D.-den Haag, voor enkele aspirant-ambtenaren van de Buitenlandse Dienst en voor een aantal ambtenaren van het Departement van Defensie belast met bijzondere opdrachten.

In een aantal gevallen is ook individueel instructie gegeven, meer speciaal afgestemd op de tewerkstelling van betrokkenen, met name een vijftal ambtenaren van de Buitenlandse Dienst bestemd voor een post achter het IJzeren Gordijn,

aan een tweetal P.T.T.-ambtenaren en een ambtenaar van Binnenlandse Zaken belast met beveiligingswerkzaamheden en aan de oud-Indisch politieambtenaar, die bestemd is om op te treden als plaatsvervangend hoofd van de Veiligheidsdienst in Nieuw-Guinea.

Voorlichting. Voorlichting in de vorm van lezingen over het communisme vond plaats aan personeel van de afdeling Beveiliging van de B.V.D. en voor een aantal door de verschillende onderdelen van de strijdkrachten georganiseerde cursussen, zoals de cursus voor het "Studie Centrum Militair Leiderschap", bestaande uit een 15-tal hoofdofficieren die tot opdracht hebben officieren en onderofficieren te vormen in het "leiderschap"; een cursus van de Marine- en van de Luchtmachtstafschool en een tweetal cursussen voor personeel van de Luchtmachtinlichtingendienst.

Medewerking in dezelfde vorm werd ook gegeven aan een tweetal vormingscursussen voor brigadiers en adjudanten van Gemeentepolitie uit de provincies Noord- en Zuid-Holland en aan een vormingscursus voor opperwachtmeesters en adjudanten van het Korps Rijkspolitie.

Studie. De studie richtte zich vooral op het communisme en wel op die zijden daarvan die of van actuele betekenis zijn of door de ontwikkelingen nadere bezinning eisen. De aldus verkregen kennis is ten nutte gebracht van de functionarissen belast met een voorlichtingstaak bij de B.V.D. en bij andere instellingen.

Penetratie-oefeningen werden gehouden in een viertal objecten, teneinde het daarin georganiseerde beveiligingssysteem te toetsen. De keuze werd bepaald door de leiding van de afdeling Beveiliging van de B.V.D., na overleg met de verantwoordelijke functionarissen in die objecten.

Voor B.V.D. en verbindingen werden 96 instructiefilms vertoond in 41 voorstellingen.

Contact Buitenlandse Zusterdiensten.

De uitwisseling van gegevens met de buitenlandse zusterdiensten geeft geen aanleiding tot bijzondere opmerkingen. Ten opzichte van 1959 vertoonde de hoeveelheid ontvangen en verzonden brieven een niet onbelangrijke stijging.

Een verslag over de vergadering van het NAVO Special Committee in november j.l. werd afzonderlijk ingediend.

Contact Politie Binnenland.

Het coördineren en verzorgen van de verbindingen met de onderscheiden autoriteiten van Rijks- en Gemeentepolitie, alsmede van het Wapen der Koninklijke Marechaussee, is gedurende het tweede halfjaar 1960 met toenemend succes voortgezet. Het heeft zich gericht niet alleen naar buiten, op de verbindingen, maar uiteraard ook binnen de Dienst op het eigen personeel.

Men kan thans gevoegelijk stellen, dat het wederzijds vertrouwen en onderling begrip zodanig zijn gegroeid, dat in een aantal gevallen zelfs van een verhouding kan worden gesproken, die men bijkans voorbeeldig zou kunnen noemen. Met

name is dit het geval ten aanzien van enige van die verbindingen met welke regelmatig ten kantore van de dienst wordt vergaderd.

Zo werden in september en december bijeenkomsten gehouden met de vertegenwoordigers van de inlichtingendiensten van de 11 hoofdcommissariaten en met een aantal commissarissen-korpschef van gemeentepolitie, districtcommandanten der rijkspolitie en de staf van de Grensveiligheidsdienst der Koninklijke Marechaussee. Het onderwerp was: "De exploitatie van gegevens van politieke aard zowel bij de B.V.D. als bij de politieverbindingen", telkenmale ingeleid door de commissaris van Vlaardingen, Dr. . De vruchtbare discussies hebben er toe geleid, dat meer orde en eenheid in deze materie zal worden gebracht en afspraken worden gemaakt tot het aanvaarden van een verantwoord gedragspatroon.

In dit verband doet zich echter in steeds sterker mate de behoefte gevoelen aan tenminste een uittreksel uit het z.g. Rapport , dat voor ruimer distributie kan worden gebruikt. Bedoeld rapport dat "zeer geheim" is gerubriceerd, werd namelijk slechts toegezonden aan de vier betrokken politieverbindingen. Bekendmaking met name van de gedetailleerde taakverdeling, welke het rapport bevat, aan een groter aantal verbindingen dan de bedoelde vier, is niet alleen volkomen logisch maar ook dringend noodzakelijk.

De voltooiing van de goede verhouding met de I.D. ROTTERDAM zal stellig tegemoet kunnen worden gezien onder het bewind van de onlangs opgetreden Hoofdcommissaris, wiens benoeming met grote instemming dezerzijds is begroet, te meer waar tegen de nummer 2 op de voordracht geplaatste kandidaat bepaalde bezwaren bestonden.

In Arnhem is met het stellen van de I.D. onder een Commissaris van Politie in plaats van de Hoofdcommissaris van Politie een sanering van de I.D. thans ter hand genomen.

In het Noorden is overleg gepleegd met de Procureur-Generaal en de betrokken burgemeester ten einde een I.D.-man te ontlasten van zijn justitiële werkzaamheden. Laatstgenoemde bereidt in dit verband een verzoek voor tot uitbreiding van recherche-personeel dat door de Procureur-Generaal zal worden gesteund.

In tegenstelling tot zijn voorganger bestaat een goede verwachting dat het met de nieuwe korpscommandant van Breda tot een goede samenwerking zal kunnen komen, in verband waarmee hij ook gevraagd is om deel te nemen aan onze regelmatige bijeenkomsten met de verbindingen.

Op enkele plaatsen werd nog eens in een daartoe belegd bezoek bij de Chefs Kabinet van enkele Commissarissen der Koningin de naleving gestimuleerd van de ministeriele circulaire inzake inlichting van nieuwe burgemeesters en korpschefs in verband met de aanwijzing als politieverbinding. In Noord-Holland had dit terstond effect, daar bij de benoeming van een korpschef in HOORN bleek dat de Commissaris

der Koningin deze persoonlijk ingelicht had.

Op verzoek van het Ministerie van Binnenlandse Zaken werd advies verstrekt met betrekking tot door de burgemeesters van gemeentepolitie-gemeenten en door de Minister van Justitie ten aanzien van de Rijkspolitie aangevraagde gebruikelijke I.D.-toelagen.

De Dienst werd vertegenwoordigd bij afscheid, installatie en jubilea van enkele korpschefs en ingebruikneming van nieuwe politiebureaux.

Advies werd uitgebracht aan de Directie O.C. en V. met betrekking tot te benoemen korpschefs, zulks met het oog op de te verwachten samenwerking, en bevordering van personeel behorende tot inlichtingendiensten.

Tenslotte werd ook gedurende het tweede halfjaar 1960 voortgegaan met het houden van causerieën voor het lagere personeel van gemeente- en rijkspolitie over de organisatie van de B.V.D. en het inlichtingenwerk in de politiepraktijk, hoofdzakelijk met het oog op de meldingsplicht, zoals deze is omschreven in art. 32 van ons K.B. Deze causerieën blijven zich in de betrokken politiekringen in de algemene belangstelling verheugen.

Algemene Zaken. *****

Personeel. De personeelssterkte is in de verslagperiode opgelopen van 592 man tot 601 man in november en vervolgens weer teruggelopen tot 591 man. Tegenover het vertrek van 10 vrouwelijke krachten, waarvan 9 i.v.m. huwelijk, 4 i.v.m. het verkrijgen van een particuliere betrekking, 2 i.v.m. het verkrijgen van een andere overheidsfunctie en 1 wegens het bereiken van de 65-jarige leeftijd, staat de indiensttreding van 17 vrouwelijke krachten. Het aantal vacatures voor lagere vrouwelijke krachten varieerde maandelijks van 3 tot 7. Het tijdelijk oplopen van de sterkte tot boven de organieke sterkte was het gevolg van de omstandigheid dat tijdig kon worden voorzien in wegens pensionering te verwachten vacatures. In totaal verlieten 7 personeelsleden de dienst wegens het bereiken van de 65-jarige leeftijd.

De in het verslag over het 1e halfjaar 1960 genoemde wervingsactie ter verkrijging van enkele middelbaar opgeleide krachten, die in staat zijn t.z.t. de hoogste middelbare rang, nl. die van Veiligheidsambtenaar A, te bereiken, heeft geresulteerd in de aantrekking van 4 krachten waarvan voorshands 3 bij de afdeling B en 1 bij de afdeling C zijn geplaatst. Twee hunner hebben de basiscursus als een onderdeel van hun opleiding bij de dienst gevolgd. De andere twee zullen deze opleiding in de nieuwe cursus moeten volgen.

Ter vervulling van 2 vacatures in het bewakingskorps zijn advertenties geplaatst waarop 84 brieven zijn ontvangen. Na schifting van de sollicitanten zal daaruit tenslotte één beveiligingsbeambte kunnen worden aangetrokken.

In de verslagperiode heeft bevordering van 7 middelbare en 11 lagere ambtenaren plaatsgevonden, derhalve in 1960 van in totaal 2 hogere, 29 middelbare en 43 lagere ambtenaren.

Aansluitend op de intern gemaakte taakbeschrijvingen vond de personeelsbeoordeling thans ook bij een der "technische" secties, omvattende 68 man, toepassing.

In verschillende sectoren van de dienst werd voortgegaan met taakonderzoek en taakbeschrijving, zowel t.b.v. de beoordeling als om andere redenen van personeelsbeleid.

T.a.v. twee ambtenaren is een disciplinaire maatregel toegepast. De ambtenaar, wiens salarisanciënniteit tweemaal achtereen met zes maanden is verminderd wegens onvoldoende dienstijver, heeft zijn prestaties zodanig opgevoerd dat hij weer voor de normale periodieke weddeverhoging in aanmerking kon worden gebracht.

Aan 23 van de 30 vervoersbeambten kon de premie schadevrij rijden voor het tweede halfjaar 1960 worden toegekend. T.a.v. 5 vervoersbeambten is nog geen definitief uitsluitsel ontvangen met betrekking tot de schuldvraag bij aanrijdingen waarbij zij betrokken waren.

Premiespaarregeling B.V.D. Bij Besluit van de Minister van Binnenlandse Zaken dd. 12 september 1960 nr. 40541 Afd. Personeelszaken/Kabinet zijn nadere bepalingen ter uitvoering van de Premiespaarregeling B.V.D. vastgesteld. Aan de spaarregeling wordt deelgenomen door 64% van het personeel. Het maximaal spaarbedrag van deze 64% zou kunnen zijn rond f. 151.500,- p.j. Gespaard wordt door inhouding op het salaris tot een totaal bedrag van ruim f. 60.000,-, terwijl tot een totaal bedrag van ruim f. 73.000,- is aangemeld als te premieëren periodieke betaling.

Overleg. De Commissie van Overleg is in de verslagperiode eenmaal in een officiële vergadering bijeen geweest, terwijl meermalen informeel van gedachten is gewisseld met enkele vertegenwoordigers uit de ambtenarendelegatie. Onderwerpen van bespreking zijn o.a. geweest de oprichting van een sociaal fonds, het bijzonder ouderdomspensioen, genoemd in het Eindrapport van de Staatscommissie voor de Pensioenwetgeving, een aanvulling van de indeling van het personeel in groepen voor de verkiezing van vertegenwoordigers van de ambtenaren in de Commissie van Overleg, de wijziging van de schaal behorende bij de rang van Ambtenaar C 4e klasse (schaal 18 B.B.R.A. 1948).

Huisvesting. Door het personeel werkzaam in het gebouw Stadhoudersplantsoen 25/31, in het bijzonder door hen werkzaam in het souterrain, zijn bij herhaling klachten geuit over de gebrekkige ventilatiemogelijkheden. Na onderzoek door het Instituut voor Gezondheidstechniek T.N.O. is door de Rijksgebouwendienst geadviseerd tot een voorziening,

welke de oorzaak van de klachten in het souterrain bij
buitentemperatuur boven het vriespunt zal kunnen opheffen
en waarvan de kosten zijn geschat op f.35.000,-. Aan ge-
noemde dienst is verzocht de geadviseerde voorziening uit
te voeren.
